

STARTNOTITIE

ONDERSTEUNING KLEINSCHALIGE COLLECTIEVE ENERGIE-INITIATIEVEN

1. Aanleiding

Klimaatverandering en de energietransitie zijn urgente onderwerpen die op wereldwijd, Europees en landelijk niveau veel aandacht vragen. De energietransitie in de gebouwde omgeving in Nederland is op dit moment vanuit beleidsmatig oogpunt in volle gang. Het doel van dit beleid is het reduceren van CO₂-uitstoot: 55% in 2030 ten opzichte van 1990 en energieneutraal in 2050. In de transitievisie warmte is vastgelegd dat kleinschalige initiatieven bijdragen aan de transitie naar aardgasvrij Heemstede in 2025. Het stimuleren van energiebesparing en energieopwekking uit duurzame bronnen in Heemstede is een belangrijke pijler in het Uitvoeringsprogramma Heemstede Duurzaam 2022-2023.

Tijdens het opstellen van de Transitievisie Warmte (TVW) in 2021 werd vanuit de meedenkgroep van inwoners en de adviesgroep duurzaamheid gevraagd om (financiële) steun vanuit de gemeente. In de evaluatie van de TVW's doet Energie Samen Noord-Holland dezelfde oproep: "geef ruimte voor initiatieven en wacht niet op de plannen van gemeentes". Bovendien ontvangen we regelmatig vragen van woningeigenaren die geïnteresseerd zijn om met hun burens een kleinschalig energie-initiatief op te zetten, maar hiervoor niet de (technische) kennis of kunde hebben om het idee verder te brengen naar een concreet plan. Zij richten zich hiervoor tot de gemeente.

In het Uitvoeringsprogramma Heemstede Duurzaam 2022-2023 is daarom opgenomen dat we duurzame initiatieven van inwoners willen ondersteunen, als onderdeel van het uitvoeren van de TVW. Het is één van de deelprojecten uit de TVW en het uitvoeringsprogramma.

2. Doel project

Het doel van dit project is tweeledig. Enerzijds is het doel om woningeigenaren en particuliere verhuurders actief te stimuleren om gezamenlijk aan de slag te gaan met energiebesparende maatregelen en/of gebruik maken van duurzame (warmte)bronnen als onderdeel van de algehele energietransitie in Heemstede. Anderzijds speelt het leerproces een net zo grote rol in dit project. Niet alleen inwoners, maar ook de gemeente leren over de mogelijkheden en valkuilen bij dit soort initiatieven. Deze projecten kunnen een voorbeeldrol innemen binnen en buiten Heemstede. Het daadwerkelijk succesvol realiseren van initiatieven behoort niet tot het doel. Een plan kan aan het einde van het traject niet haalbaar blijken.

Een bijkomend effect is bewustwording over verduurzaming en dat deze voorbeelden andere inwoners kunnen inspireren en motiveren om gezamenlijk aan de slag te gaan met verduurzaming. Hopelijk leidt dit indirect ook tot meer sociale cohesie in de wijk of buurt (maatschappelijke winst).

Op de lange termijn draagt dit project bij aan de lokale en landelijke energietransitie, waarbij de CO₂-uitstoot wordt gereduceerd.

3. Hoe gaan we dit doen?

Er bestaan al veel subsidiemogelijkheden vanuit de Rijksoverheid om individuele woningen en VvE-gebouwen te verduurzamen. Er zijn weinig tot geen financiële regelingen speciaal voor collectieve energie-initiatieven vanuit inwoners. Gemeenten organiseren dit vaak zelf via subsidieregelingen en initiatievenbudgetten.

In het Uitvoeringsprogramma Duurzaam Heemstede 2022-2023 is daarom een budget van €30.000 opgenomen om dit project uit te voeren. Dit budget wordt uitgekeerd aan één of meerdere lokale energie-initiatieven om de benodigde kennis en kunde (advies -en proceskosten) in te huren om hun idee uit te werken tot een concreet plan. Een haalbaar initiatief begint immers met een goed uitgewerkt plan. Het gaat dus om ondersteuning in de planvormende fase van een initiatief.

4. Wat leveren we op?

Het projectresultaat bestaat uit de volgende onderdelen:

1. subsidieverordening;
2. toegankelijke plek (bijvoorbeeld platform, website, webpagina) waar inwoners initiatieven kunnen vinden en indienen;
3. uitgewerkt werkproces (intern/extern) vanaf de aanmelding van het initiatief tot het uitgekeerde budget, monitoring en verslaglegging (aan de raad), en nazorg/evaluatie (wie doet wat). Inclusief relatie met andere projecten/budgetten van de gemeente;
4. advies (in de vorm van een plan/rapportage) over de haalbaarheid van de initiatieven die een budget uitgekeerd hebben gekregen van de gemeente;
5. evaluatierapport met daarin de belangrijkste uitkomsten, mogelijkheden, knelpunten en aanbevelingen van de initiatieven die een budget uitgekeerd hebben gekregen van de gemeente.

De onderdelen onder 1, 2, 3 en 5 worden opgeleverd door de organisatie (gemeente Heemstede). Onderdeel 4 wordt opgeleverd door de initiatiefnemers die een uitgekeerd budget van de gemeente hebben ontvangen.

5. Relatie met beleid

Klimaat en energietransitie neemt een prominente rol in binnen de ambities van de gemeente Heemstede. Dit project valt direct het duurzaamheidsbeleid van de gemeente Heemstede en het Uitvoeringsprogramma voor 2022 en 2023. Dit project valt onder de pijler Energietransitie, en meer specifiek onder het uitvoeren van de TVW. Waar mogelijk wordt de koppeling gemaakt met andere vier pijlers uit het uitvoeringsprogramma.

De raad heeft dit uitvoeringsprogramma op 27 januari 2022 vastgesteld.

De wens om particuliere woningeigenaren en verhuurders te stimuleren en ondersteunen via een subsidieregeling is niet nieuw. In 2019 heeft de raad de motie 'Stimulering energie besparing huizen' aangenomen, waarin zij de oproep doet om inwoners te ondersteunen bij verduurzamings-initiatieven. Met dit project wordt hier invulling aan gegeven.

6. Globale haalbaarheid

Technisch: haalbaar

De gemeente beschikt over verschillende digitale platformen en communicatiekanalen om de verordening, de aanmelding en de initiatieven onder de aandacht te brengen. Hiervoor hoeft naar verwachting geen nieuwe tool voor worden aangeschaft of ontwikkeld. Dit hangt samen met het nog op te stellen communicatieplan.

Juridisch: haalbaar

Het opzetten van een financiële regeling (verordening) valt binnen de bevoegdheden van de lokale overheid. Er zijn meerdere bruikbare voorbeelden van andere gemeenten.

Financieel: haalbaar, maar

Een budget van €30.000 is reeds opgenomen in het Uitvoeringsprogramma Heemstede Duurzaam 2022-2023. Dit budget is voldoende om aan een aantal initiatieven een budget uit te keren om deze te ondersteunen in de planvormende fase van het initiatief. Met dit budget kunnen zij de benodigde technische en procesmatige kennis en kunde inkopen om een concreet plan met haalbaarheidsadvies op te leveren.

Indien een initiatief haalbaar blijkt en dus de uitvoerende fase kan opstarten, heeft dit initiatief mogelijk opnieuw budget nodig. Dit kan worden aangevraagd via externe financiers of de provincie. Ook kan opnieuw budget worden gevraagd aan de gemeenteraad van Heemstede. Hiertoe wordt mogelijk op dat moment een voorstel gedaan aan de gemeenteraad.

7. Participatie

Dit project is een participatieproject en een apart participatieplan is dus niet nodig. We betrekken de adviesgroep duurzaamheid en energiecoaches bij het opstellen van de subsidieverordening en beoordelen van de initiatieven.

8. Proces en planning

Hieronder staat de planning voor de verschillende deelprojecten schematisch weergegeven. In deze planning staan alleen de deelresultaten van de gemeentelijke projectorganisatie opgenomen. Het deelresultaat wat bij de ontvangers van de subsidie(s) ligt (de haalbaarheidsstudie) is buiten deze planning gelaten. Belangrijke bestuurlijke beslistmomenten binnen het proces staan aangegeven in het **blauw**. Het streven is om in het voorjaar van 2023 een vastgestelde subsidieverordening te hebben, en ook via de (nog nader te bepalen) kanalen hier aandacht voor te vragen.

Heemstede

Deelproject/activiteit	Okt 22	Nov 22	Dec 22	Jan 23	Feb 23	Mrt 23	Apr 23	Mei 23	Jun 23
Opstellen en vaststellen projectplan college en zienswijze van commissie									
Subsidieverordening									
Inventarisatie en voorbereiding (inhoudelijke en financiële kaders bepalen)									
Opstellen regeling (incl. juridische toets)									
Collegebehandeling subsidieverordening (inclusief afhandelen motie)									
Commissie en raadsbehandeling subsidieverordening									
Openstellen subsidiemogelijkheid									
Toegankelijke plek									
Inventariseren mogelijkheden en opstellen communicatieplan									
Vormgeven en publiceren toegankelijke plek									
Werkproces intern/extern									
Inventarisatie werkzaamheden en rolbepaling									
Opstellen werkproces vanaf initiatief tot aan opleveren haalbaarheidsstudies en evaluatie									
Evaluatie									
<i>Planning is afhankelijk van de looptijd van de subsidieverordening. Dit is nog nader te bepalen bij het vaststellen van de financiële kaders.</i>									